

POLITSEI- JA PIIRIVALVEAMET

Erkki Keldo
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
info@mkm.ee

Teie 22.06.2026 nr 13-1/2224-1
Meie 21.07.2026 nr 2.1-3/22998-2

Arvamus üleriigilise planeeringu „Eesti 2050“ ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu kohta

Politsei- ja Piirivalveamet toetab üleriigilise planeeringu „Eesti 2050“ eesmärki suunata Eesti ruumilist arengut viisil, mis suurendab riigi vastupidavust, regionaalset tasakaalu ning valmisolekut julgeoleku- ja kliimariskideks.

Positiivsena tuleb esile tõsta, et planeering käsitleb laia riigikaitset läbiva põhimõttena ning seob selle asustuse, tehnilise taristu, liikuvuse ja energiavarustuse arenguga. Samuti käsitleb planeering kogukondade kerksust, kriitilise taristu kaitset ning kliimamuutustega kohanemist.

PPA hinnangul vajab planeering siiski täiendamist ühes olulises küsimuses. Kui planeering käsitleb piisavalt riigi kaitsmist erinevate ohtude eest, siis riigi ja ühiskonna toimepidevuse tagamist pikaajalise kriisi tingimustes peaks käsitlema piisavalt.

Planeeringu visioon tugineb tugevatele keskustele, regionaalsele tasakaalule ning kvaliteetsele elukeskkonnale. Samas näitavad Arenguseire Keskuse pikaajalised prognoosid, et:

- Eesti rahvastik vananeb;
- enamik maakondi kaotab elanikkonda;
- avalikud teenused koonduvad suurematesse keskustesse;
- pendelränne suureneb;
- teenuste osutamine muutub üha enam piirkonnaüleseks.

Sellest tulenevalt sõltub riigi kriisijuhtimise edukus aastaks 2050 üha enam:

- regionaalsete keskuste toimepidevusest;
- peamistest transpordikoridoridest;
- operatiivteenuste liikuvusest ja kättesaadavusest;
- kohalike omavalitsuste võimest kriise juhtida ja lahendada.

PPA hinnangul väärivad need arengusuundumused planeeringus senisest selgemat käsitlemist.

Ettepanekud:

1. Lisada uus planeerimise põhimõte: Siseturvalisuse ja kriisijuhtimise ruumiline toimepidevus.

Lisada uus alapeatükk pärast peatükki 3.1.

Riigi ruumiline areng peab tagama siseturvalisuse, elanikkonnakaitse ja riigi juhtimise toimepidevuse kõikides julgeolekuolukordades.

2. Täiendada peatükki „Lai riigikaitse“

Praegune peatükk keskendub peamiselt: Kaitseväele, harjutusväljadele, piiritaristule, kaitsetööstusele.

Lisada: Planeeringulahendused peavad toetama siseturvalisuse teenuste toimepidevust ning riigi operatiivjuhtimise jätkumist ka pikaajaliste elektri-, side- ja transpordihäirete või julgeolekukriiside korral.

3. Siduda planeering kohalike omavalitsuste kriisivalmidusega

KOV kriisivalmiduse hindamine on riigis juba olemas. Planeering peaks seda toetama.

Ettepanek täienduseks: Maakonna- ja piirkonnakeskuste ruumilise arengu kavandamisel tuleb tagada eeldused kohaliku omavalitsuse kriisijuhtimise, elanikkonnakaitse ning elutähtsate teenuste toimepidevuse toetamiseks.

4. Lisada siseturvalisuse mõju hindamine

Praegu hinnatakse: keskkonnamõju, kliimamõju, looduskeskkonda.

Ettepanek täienduseks: Olulise ruumilise mõjuga planeeringute koostamisel tuleb hinnata nende mõju siseturvalisuse toimepidevusele, sealhulgas operatiivsele reageerimisvõimele, avaliku korra tagamisele, evakatsioonivõimele, elanikkonnakaitsele ja kriisilogistikale.

5. Lisada kriisivõimeka keskuse mõiste

Arenguseire Keskus prognoosib avalike teenuste jätkuvat koondumist tugevamatesse keskustesse.

Ettepanek on määratleda planeeringus kriisivõimekas keskus kui piirkond, kus on tagatud:

- kriisijuhtimise võimekus;
- operatiivteenuste toimepidevus;
- elanikkonnakaitse korraldamine;
- humanitaarabi vastuvõtt ja jaotamine;
- kriisilogistika toimimine;
- alternatiivsed side- ja energiavarustuse lahendused.

6. Täiendada liikuvuse peatükki

Planeering käsitleb põhjalikult igapäevast liikuvust, kuid vähem kriisiaegset liikumisvõimekust.

Ettepanek täienduseks: Riiklikud transpordikoridorid peavad tagama operatiivteenuste, elanikkonnakaitse ning kriisilogistika katkematu toimimise ka ulatuslike häirete või kriisiolukordade ajal.

7. Täiendada elluviimiskava

PPA teeb ettepaneku:

- töötada välja planeeringute siseturvalisuse mõju hindamise metoodika (SIM);
- kaardistada kriisijuhtimise regionaalne võrgustik koostöös Siseministeeriumi, PPA ja Päästametiga;
- kaardistada riiklikud evakuaatsiooni- ja humanitaarabi sõlmpunktid;
- siduda planeeringu rakendamise seire kohalike omavalitsuste kriisivalmiduse indeksi tulemustega;
- kaardistada riiklikud kriisilogistika põhikoridorid.

Kokkuvõte:

PPA hinnangul tuleb üleriigilist planeeringut täiendada põhimõttega, et ruumiline areng ei loo üksnes kvaliteetset elukeskkonda, vaid tagab ka riigi ja ühiskonna toimepidevuse kriisiolukordades.

Arenguseire Keskuse prognoosid osutavad, et Eesti liigub väiksema, vanema ja rohkem keskustesse koonduva rahvastikuga ühiskonna suunas, kus avalikud teenused ning töö- ja haridusränne koonduvad vähestesse tömbekeskustesse. Samal ajal näitavad kohalike omavalitsuste kriisivalmiduse hindamised, et kriiside lahendamise võime sõltub järjest enam kohalike ruumiliste eelduste olemasolust.

Sellest tulenevalt teeb PPA ettepaneku täiendada planeeringut põhimõtetega, mis seovad ruumilise planeerimise, siseturvalisuse, kriisijuhtimise ja kohalike omavalitsuste kriisivalmiduse ühtseks tervikuks. Seejuures ei tohiks ettepanekud suurendada halduskoormust ega luua uusi paralleelseid süsteeme, vaid tugineda olemasolevatele riiklikele hindamismudelitele ning tugevdada planeeringu rakendatavust ja pikaajalist panust Eesti vastupidavusse.

Digiajastust tulenevalt teeb PPA ettepaneku sõnastada selgemalt, et kriisikindel ja vastupidav ruum eeldab digitaalse taristu, sidevõrkude ja digiteenuste toimepidevuse ning küberturvalisuse süsteemset arvestamist ruumilistes otsustes. Planeeringus tuleks senisest põhjalikumalt käsitleda küberjulgeolekut, kriitiliste infosüsteemide ja andmekeskuste geograafilist hajutatust, sideühenduste dubleerimist, kerksuskeskuste digitaalseid võimeid ning digitaalse suveräänsuse ja strateegilise digitaristu rolli riigi julgeoleku ning toimepidevuse tagamisel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Andres Sinimeri
administratsioon, logistikabüroo
büroo juht

Andres Noormägi, , andres.noormagi@politsei.ee